

GUEROCO GUERO

(Jarraipena)

13 BURUA

Gaztetic zartasunera penitencia lucetuten dabenaz.

1 §.

Espiritu Santuac diño Eccl. 12. «gomutatu zaitte, acorda zaitte »ceure Jaungoicoaz gazte demporan, zartzaroco atsecaba ta neque- »etara eldu baño len, ceintzuec gaitic datozanean esango dozu; »eztira nire gogoraco, eztira nire gustocoac, eztira gai prestu». Gazte zarean artean, aala, indarra, osasuna dozun artean, bear eguizu, orduan zaquioz lanari. Cerren zartu ezquero, zartasunac berac emongo deutsu eguitecoric asco.

Aimbat aimbatean, ederragoac dira Jangoicoarentzat gaztetasuneco eguite onac, zartzarocoac baño. Cergaitic ce gaztetasunecoac berez obeac ta ederragoac dira. Aguiduten eban Jangoicoac Legue zarrean, frutu guztietaric emon ta esqueñi leguiola primicia len-jaioa edo sortua; guztietatic parte bat, eta parteric onena, principalena, estimatuena, celan oi dan comunqui lenengoa. Jangoicoac berac aguiduten eban, usoetaric, ez uso aciac andiac zarrac, ezpada usacumeac ecarri leguioezala. Gazteac gura cituan, ta ez zarrac. Cerren usoac, ceimbat gazteago, aimbat bigunago, samurrago, obeago, gozogo. Onela bada dira gaztetasuneco obra onac bere, zartasunecoac baño gaiagoac, estimagarriagoac, obeagoac, valiosoac. Eta alan da gure Jangoicoa bere, aezaz guticiago, naiago, zaleago. Alan diño Miqueas Profetaren zazpigarren buruan Miche. cap. 7. «gox eldu ta onduten dirian icoac gura cituan nire arimeac». Presona gazteen lenengo eguite onac gura nituzque, aetaric nas zale ta gura, aec eguiten jataz on, ta gozo.

Agaitic da Teologoen esana, guizona adimentura elduten danean,

ordu berean dagoala bearturic, biotza Jangoicoaga jasotera, aren aguindu santuac gordeteco gogoan artzera; fede esperanza ta caridadeco eguicaiac eguitera; eta errazoi naturalac ta argui berezcoac eracusten deutsen erara bicitera.

Pintatzalle batec eguingo baleu imagina eder bat alde guztiz galanta, polita, ta apaindua: imagiña onec, baldin ezaguera ta adimenturic baleu, nori lenic beguiratu bear ete leusquio? Seguru da Pintatzalleari berari, bere Eguilleari. Bada onela guizonac bere, Jangoicoac berac bere imagiñara, antzera, irudira ain ederto eguiña dan ezquero, adimentura adinara ezagueraren mugara elduten danean, orduan bertati, bere Eguilleari berari izatea emon deutsenari beguiratu bear deutso, aren servicioan aren esanac ta aguin-duac gordetera emon bear da bereala. Onegatic ciñoan San Pabloc 2. timot. 2. «Errazoi da, ondo icusia ta eguiña da, bear eguiten daben» languilleac, berac lenen bere fruetaric probatu ta jatea».

Eta San Pablo berac diñoanez 1. Corint. 3. «zuec zare, ta gu» gara Jangoicoaren lur-lana apaindua ta landua». Errazoia izango da bada, Jangoicoac berac, languilla ta bearguilla ona leguez, bere lan bearra lenic proba daguien; eta adimentura edo errazoiaren arguira elduten garean ordu atatic, gure eguite on guztien primicia ta lenengoa probatu daguien.

Baña ai, ai, ai, ta millatan ai! Nor da bere lenengo fruetaric, bere eguiteen asieratic, Jangoicoari gustatu eraguiten deutsenic? Non da Cristiñau goxtarric? Goxetic ondu umatu ta elduten danic? Gazte danic Jangoicoa serbitzen dabenic? «Ai ene erruquitasuna» (diño Miqueas Profetac) cerren ni (eldu) eguin nas ude-azquenean, »bestec batu ta bildu ezquero mats ondar-mondac ta ondaquin »emparaubac, billa dabillena leguez». Onenac bestec eroan, ta jan ditu. Ezteuste mats-morda bat bere, ez eta garau bacar bat bere aora eroan neiuenic, ichi. Bada auxe berberau esan lei gure Jangoico onac bere. Cerren gure gaztetasuna daroa: lenengo obrac bestec bilduten ditu. Ecer guelditzen baiaco bere, bill-ondoac, ondarrac, azquenac, emparatuac, ondaquiñac, guerorengoac, zartasunecoac gueldituten jacaz. Eta deungago dana, oneetatic bere, charrenac, ustelenac.

2. §.

Dirudi ece desonra lotsagarritzat dauquela oraingo gente gazteac, ondo bicitea, becaturic eguin бага egotea. Euren eguin-bidea Jangoicoari zor deutsen serbitasuna, gueroco, zartasuneraco larga ta

ichiten dabe, esanic: E, oraindiño ezta ilteco pelligruric; sendo nago, osasuna det, gaztea naz; eta gaztea gazte antzu; gaztea leguez bici ta gobernatu bear dau. Cer esango leuque munduac ta mundu-tarrac eurac bere, baldin orainganic ichi ta agur eguingo baneusquio? Or elduco da zartzaroa, dempora gueldia, umoaa, zoraqueric ichiteco. Orduan bai, orduan onduco nas; orduan munduari atzea emongo deusac, ta debociñoan sartuco nas. Baña ordura artean, dibertitu nadin, poztu nadin, atseguin artu daguidan, munduari jarraitu daguidan; naquion gogotic; goza daguidan barrite beragana biur-tzeco gogoric eztauquen bat leguez; ase, bete, aspertu nadin: quen orric, pensamentu triste, ilun, itsal, gogaicariac; geldi zaitece beste dempora bateraco. Au da oraingo presona gazteen gogo, ta asmoa: eta au da bizitza guztian gazte izatea, ero zoro utsa izatea; ta azquenean, azquen charra euquiteco pelligruan, arriscuan ta zorian ifintea.

Baldin baceunco esperanza ta segurutasunic, emendic urte bete barru erdetsico cenduquezala Jaun andi bate ganic ondasun, aberas-tasun, cargu ta errenta andiac, ez liteque zoraqueria andia, bitar-tean, orduguiño demporan Jaun onen contra ibiltea? Bada au baño andiago da zuc eguiten dozun eroqueria. Bada zuc gura dozu emetic urte bete barru edo gueroago, ceure zartasunean ondu obetu: zuc gura dozu orduan Jangoicoaz adisquidetu, ta aganic esquer mesedeac erdetsi: eta alambere bitartean, orduguiño dempora guz-tian, ceure gastetasunean Jangoicoaren contra zabiltz, agaz are-riotic zagoz, ta arerioa leguez bide-bague asco, naigabe, ta iraina asco eguiten deutsezula, bici zara. A ce bidea, ce bitartecoa, ce moldea, ta ce modu ona, a ganic zartzaroen erremedioa, mesedeac, graciac, ta gura dozuna erdetsiteco!

Zartasunean cerbait balioco dabenac, gaztetic bear dau adie-razo, ta aguri. Fruturic izango daben arbolac, lenagotic loratu bear dau. Jaquintsua ta Letraduna andia izango dan Guizonac, aurre-tic bear dau escolatu. Gazte demporan armaric escu artean erabilli eztabena, celan zarreran Capitaituco da? Espiritu Santuac diño Eccle. 25. «Gastetasunean bildu eztozuna, celan idoroco dozu zar-tasunean?». Gaztetan lucero gaistoa izan bazara, celan beingo baten ta laster onduco zara zartasunean? Bada, Espirituaren esana da: «gastetasunean guizonac artzen daben bideari, darraio guero bere »zartzean»: gaztetaco ecanduac, oiturac, usadioac, mañac jarraituten deutse bati zartasunean bere; ta orduan jausiango, macurtuango ifinten dabe bat, ta len baño biciroago esetsiten deutse. Bada dirudi,

ece deabrua bere orduan irmeago, indartsuago guelditzen dala aren contra. Alan adierazoten dau San Juan Evangelistac, diñoala apocal. 12. «Beguiratu eguizue zuec lurra ta ichasoa: deunguero doa zuecaz, »cerren jatsi da deabrua zuetara aserre andian, jaquinic, dempora »guichi daucala». Guztiaac tentetan ditu deabruac, baña gueiago, obeto, ta irmeago zarrac. Bada celan oneec, lucénaz bere, ecin asco iraun leiquean, dempora guichi laburra dabe, acabetaco urrean dagoz: eta acabeta atan dago betico ondo edo deunguero izateco zoria, ta gora bera; agaitic deabruac bere acabatze atan biciroago daragoioe: orduan iñoz baño gueiago euren artez, mañaz, asmuz, ta al guztiaz valiatzen dira: Orduan zacuco trampa asmutsuac atretan dituez; daquiezan jocoac jocatuten dituez: eta icusiric dempora guichi dauqueela tentetaco, guichi onez al daguien guztiaz valiatuten dira.

Bada onela, pelligru andian jarri gura dau, zartasuneraño beca-tuetan egon gura dabenac. Eta barriz cer izango da, ascori jazo jaquena dirian zartuco dirian ustean, zartu baga bere adinaric one-nean il badadi? Eta alan iltzen ezpada bere, ce gauza on eguin lei zartzaroan, edade edo adin argal atan? Eta orduco ondo eguiteac cer valio al lei? Izugarria da, San Basilioc onen gañean diñoana, orat. A. de penit. «Zartasuneco templanza edo beguiramentua» ezta beguiramentua, ecina da, ez besteric: indarraren escastasuna da, al izanaren faltea: ecin eguinez egotea: nai ta naiez guelditzea: adinac uco eguitea: gura izanaren ecin eguiña: becatua bera aurrera-tutea: ez guc becatua, baña bai becatuac gu ichitea. Gaissotasunean guichi jatea ezta guichi jatea: orduco barautzea, ezta baraua, cerren baliz ganaric bago borondatea. Alan da bada gueienetan zartzeco (templanza) beguiramentua, becatuac ichitea, ta barau-tutea bere: ecinezcoa da, ta ez borondatezcoa. Orregaitic diño San Crisostomoc homil. 50. in Math. 24. «Eztot uste, presona zarrac merecimendu asco izango dabela, bere »zar demporan onestua, gar-bia, moduzcoa, sosegatua izateaz: cerren »adinac berac artara lagun-duten deutso, edadeac eta urte ascoac »eurac atara dacarde, gurago badau bere ecin lei bestela». Ce esquer uste dozu izango dabela, ta ce merecimendu zar ecinduac arerioari bidera armaturic ez urteteaz? Arratsean gox demporaz ta ordu onean echeratuteaz? Amorenta-sunean, ta desonesqueriaco ibillera char ciquiñetan gaztea leguez ez ibiltean? Danzan ta olguran ez ibilteaz?

Gai onen ganean bere, beste guztietan leguez, ederto esaten dau San Agustinec, ad fratres serm. 6. «Batzuc gura dabe bere gazte

»demporan bici euren gogora, becatu ta gaistaqueria asco, guztiz »bere desonesqueriatic eguiten dituela. Eta guero baldin zartuten »badira, gloriatu ta alabetan dira esanic: Gu gende garbiatic, onestuac, »castoac, beguiratuac, ta contuzcoac gara: eztoqu, Jangoicoari »esquer, desonesqueriatic eguiten, ez bear eztan presona loiacaz »lagunduten. Baña cegatic eztozue eguiten? Ecin dozuelaco. Bada »orra, ecinari esquerrac, ta ez zuen borondateari».

Orain zuec uste dozue, ece gende garbiatic, onestuac, ta castuac zareala, ta castidade orregatic Jangoicoaren beguietan sari andia euquico dozuela. Gauza oneec onac dira, merecimenduzcoac dira, sarituco ditu Jgac. Baña saria ta pagamentua oso betea izango dabenac, ichi bear dau becatua, becatu eguin aldaiquean demporan, ta ordu berean artu vertutea. Bada San Crisostomoc diñoan leguez in Math. 3. «Eztira ez adina edo edade guztia era guztico becatuetaraco on, ez eta gai. Ez dagoco zartasunari amorentasuna, ez eta comunqui gaztetasunari abaricia, cuticia, cequentasuna: Gauza guztia dituez euren erac, demporac, sasoiac. Da ereinteco dempora, ta bai bilduteco bere. Eta ero-zoro andia da, bildu ta batu bear dan demporan, ereintera doiana. Gaztetan bear da erein, landu, ta bear eguin, ta zartzean bildu, artu, gozatu, ta probechatu. Alperric eguingo doc choria, baldin gazte danic ezpadaguic abia, diño esaquera euscaldun batec. Zuc gura badozu gaztetan alper egon, ta guero zartzean lan bearrac eguiten asi, ori da cenzun baga ibiltea, gobernu ona auste, bildu bear danean ereitea, ta guelditu bear danean, bear eguiten astea.

Gobernu ta ordea ohea dabe erleac euren artean. Erle gazteac, gazteac dirian artean campoan dabiliz, ta bear eguiten dabe. Baña zartu ezquero, eche barruan erlautsean dagoz, eztabe campora urteten ezpada atseguña artzen, an guelditzen dira. Cerren zarzaroa ataco da, soseguetaco, gueldi egoteco.

3. §.

Eguia da, edoecin dempora dala ona Jangoicoa servitzeco, edoecin urte edade ta ordutan dago prest gure Jangoi.^o maitea parcatuteco becatuac becataric andienari, nai dala gazte demporan, nai zartasunean, nai eriotzaco orduan, baldin becatariac penitencia eguiazcoa eguiten badau. Nor nai, diño, prest egongo dala, parcatuteco ondo prestatzen danari; eta alan aditu bear da len esan dogun guztia. Baña ezteutso Jangoicoac iñori penitencia egui-

teco biaramonic promestuten, aguinduten, esqueñiten ez opatuten, ez ataraco segurantzarc emoten. Alan diño San Agustinec de verbis Dni. serm. 6. Zartzean penitencia eguiazco eguiten badozu, on da. Baña contua lana ta puntua da, ea zartuco zareanez: zartuten bazara bere, ea zartasun atan penitenciaric eguingo dozunee. Ea lengo urte sendo gazteetan asi eztozuna, guero edade argal erbalean acabatuco dozunee.

Ea gaur baño emonago, oratuago, eransiago, ta josiago zagozanean sosegura, atseguñetara, mundutasunera ceure gustu ta nai-guretara, ea orduan burua neque-penatuco dozunee. Ea orduan leneco ecanduac usadioac ta oitura char gaistoac ichiric, ecandu on batzuc artuco dozuzanez. Eztaquit: nic beintzat dudatzen dot. Eta noc eztau dudatuco? Cergatic ce, sendo indartsuac jasoten eztabena, argalac celan maneatuco dau? Baldin baceuncaz abere zamari edo zaldi bi, ta carga bi, ez liteque izango zoraqueria, cargaric astunena argalenari emotea? Au berau eguiten dau bada, penitenciaric carguea zartzaroari egozten deutesnac. Gaztetasuna sendoa da, indartsua da, gaia da on eguiteco, bear eguiteco, ta Jangoicozco gauzetara emoteco. Baña zarrera argala da, onbearra da; berac dau bere buruaz eguitecoric asco. Zarra eztago barau andietaraco, belaunico oraciñoan lucero egoteco: ibilte nequetsuac erromeria santuetara eguiteco; necaldiac ta laztasun nequezcoac igaroteco. Zarrac bere zartasuneco gaisotasunaz, ta argaltasunaz penitenciazco lan gogorric nequez eguin lei. Celan bada orduan egondo da gai eguite onac maitetuteco?

Guichi dagoz zartzaroan, gaztetan baño, zalago, arinago, zoliago. Elefantea derichan animalia andi batec bere gazte demporan belau-nac eta gañeraco iuntura ta locazurrac zal ditu; erraz biurtzen da, ta batuten da: baño zartu ezqueto gogortu ta osotuten jacaz alacoz, ece baldin orduan jausten etzaten edo echuten bada, ecin jagui da, ecin zutic oñen ganean ifini da. Eta bein gogortu ezquero, ta atara eguiñic, lo eguingo badau, ifinten da zutic arech baten contra, ta onela sostenduten da. Bada Elefante gazte ta zarraren artean arquiteuten banaa edo diferencia, idoroten da presona zar, ta gaztearen artean bere: gaztea zal, bizcor, arin dago, zarra barriz gogor, necor, astun, echuna, ascatura, ta jausia.

4. §.

Baña onelaco diferenciaric edo baanic ezpaliz bere, ezta zartasunera beguira egon bear. Cerren zartzeco dempora eldu baño len,

ta gaztea zarean artean bere mesede asco eguiten deutsu Jangoico maiteac: azten zaitu, mantendu, janci, ta biciric zaucaz. Ezta bada errazoa, zuc bere bitarte atan, ceure gazte demporan, esquer-mesede muga bagueac bere escu prestutic artzen dozuzanean, berari esquer onac biurtzea, bera alabatu, onratu, ta serbitzea? Zuri Jangoicoec beti eguiten deutsu on; cergaitic bada zu bere ezachacaz esquer onena eracutsico dempora guztietan? Zuretzat Jangoicoa beti da francoa, ugaria, prestua, escu zabalecoa; celan bada zu ain dollorra, cequena, escasa, urria, eta escu ichi laburrecoa beragaz; ceure gastetasuna, urteric onenac berari ucatu, gaistoena, deunguena, charrena, ondarrac, ondaquiñac, zartasuna emoten deutsezula? Onena uruna munduari; gaistoena lausoa zaia Jangoicoari. «Onda»quiñera, ondarrera datorrenean gauza bat, guichitu ta gaistotuten da», diño Senecac ep. 2. Ondarra guichia da, ta a guichia bere charra. Urun-lorea, onena, gaztetasuna daroa arerio gaistoac; eta guero gura dozu contenta dedin Jangoicoa zaiaz, zartasuneco ondarracaz? Aserretuten zan Jangoicoa, animalia itsuac, errenac gaissoac, ta indar-jausiac opa ta esqueniten eutsezanean. Bada alan errazoi gueiigoaz aserratuco da zugaz bere, cerren zartasuna da itsua, gaisoa, argala, indar-baguea, eta zuc orixe opa deutzazu.

Zartasunecan beguietaco icustea laburtuten da; belarrietan gorreria eguiten da: belaunetan azurrac gaisotuten dira: indarra guichituten da: jateco gustua galduten da: loac igues eguiten dau: icarea etorten da: azala chimurtuten da: ullea urdinduten da: burua ulle baguetuten da: arnasea quirastuten (atsituten) da. Eta azquenez, presona zar bat otz-beratu, min-beratu, ezaindu, aserratu, ta onbeartsua gueldituten da; alde guztitic erruquigarria; eta baldin lenago gach estalduric euqui badau, orduan guztiac aguertuten dira. Onetarico batec bada, gogo guichi izan oi dan penitencia eguiteco eta edocein demporetan artuco badau bere Jangoicoac onduric datorrena danic zarrena ta gaistoena len izan arren; baña gach da lengo dempora guztia Jgcoa azturic deunguero emon dabenac, zartasunecan bear dan penitencia eguiazcoa eguitea. Eguin lei Jgoicoaren graziaz lagunduric: Evangelio Santuan dacuscu bicitza char bat eguinic, azqueneco orduan Cerua irabaci eban Dimas Lapur Santua. Baña nic esan gura dodana da, eztala orren erraz: guichitan au jazotzen dala: eta gueienetan bicitza gaistoari, darraio eriotza charra. (faltan aquí num^s cosas vid. pág. 183. Son algo ridículas para la gravedad que pide el púlpito: en todo tiempo y edad admite Dios al hombre arrepentido.....)

Bada au onela izanic, gaztetasunetic asi bear da Jangoicoa serbitzen, penitencia eguin, ecandu onac artuten, lagun gaistoetic igues eguin, sarritu Sacramentu santuac, contuz bici, ta ez guerotic guerora, gaztetatic zartasunera lucetu penitencia.

14. BURUA

Zartasunean bere penitenciaric eguiten eztabenaz.

1. §.

Escritura Santuac diño reg. 13. «Urte bateco seiña zala Saul, »erreguetu zanean, ta urte bian izan zan Erregue Jerusalemen ga»ñean». Bana celan au dateque onela? Bada seguru da, urte bat baño gueiago euquela Saulec, erreguetu zanean; bai ta gauza jaquiña da urte bi baño egon zala bere erreguetasunean. Eguia da: alan da. Baña celan asieran zan malicia baguea, urte bateco seiñaren edo umearen antzera; eta egote onetan iraun eban urte bitan ta ez gueiago; eta Jangoicoaren aurrean eztira contuan artuten onean emoten direan urteac baxen; beragatic esaten da, urte bateco Seiña zala Saul Erregue sartu zanean, ta urte biz egon zala barru atan, ta ez gueiago. Bada urte bian baño etzan egon becuric eguin baga.

Senecac diño. epist. 23. «Gente batzuc asten dira biciten, bicitza »ichi bear dabenean: eta baldin onezaz mirariteten bazara, esango »deutsut, beste miresticoago dan gauza bat; bada beste batzuc biciten »asi baño len, ichiten dabe bicitza; cerren obra onac asi baño len »acabetan jaque bicitza». «Cer da gauza ezainagoric» diño Seneca berac epist. 13. «biciten asten dan zarra baño?». Len bear da asi, lenago bear da icasi, prestatu, abiatu. Eta celan zarra ecin asi leitequean biciten, aguri da, obra ta eguitecoac gaitic, verba eguiten dabela Senecac lecu onetan, ta ez adina edo edadea gatic.

Ezaina da zartasuna guiño Jangoicoa serbitzen ez astea; ezainago orduan bere ez astea; ta are gueiago ezainago, itsusiago, ta deunguego, orduan gaistarietara emotea ta lotutea, ta deunguetasun barrura sartutea. Batzuc zartzean asten dira onduten, obetuten, ta bertuteari jarraituten: eta obe da iñor baño, nos: baña ori da, bidea igaroric, echean egon bear leuquenean, abiatutea, asitea; andi eguinic aprendiz icasle eguitea: urdinduric, escolara joatea.

Eta oneec guztioac dira gauza ezainac, deunguero irudiac, demporatic campocoac.

Gazte demporan ibilli cinian gazte zoro, buru arin, debociño guichiaz, beti promestu ta gogoan cerabillan, zartzaroan mirariac eguingo cenducela, orduan santutuco ciniala. Bada orain zartu zara, ceure promes, propositu, ta verba andien epean ta mugan zagoz; nos bada onduco zara? Nos cumpli, ta beteco dozuz lengo verba ta gogo ederrac nos penitencia eguingo dozu? Baña ay, zuc orain bere itzulpideac, achaquiac, igues-bideac idoroten dozuz: lusementuac aurquituten dozuz; ta azqueneco urte ta adinean zagozala guichi gogoraturic, gaztea baciña leguez zabiltz ta vici zara. Ez eban onela eguiten Senecac gentil fede-bague bat bazan bere, esaten ebanean epist. 6. «Zartu baño len abiatu nintzan ondo bici»tera; ta zaitu ezquero ondo iltera: Gaztetan euqui neban contu »bicitzeaz, ta zartzean ilteaz». Zartu ezquero, ichi bear da bicitzea, ta biciteco gogo: eriotzeaz bear da disputan ta aucitan ibilli; ta onetaraco eguin al guztiac prestatu.

2. §.

Zartzea, atso-aguretutea, urte ascoan bicitea, au beraz ona da, Jangoicoaren esquer-mesedea da. Bada San Pabloc diñon leguez 1. Corint. 4. «Gure gorputz au, Arimaren campoco ta gañeco estalgui »au, zartuteaz ezaindu ta banatuten bada bere; ariman obetu, ta »barrirrotuten da egunetic egunera». Presona zarrac, berac icusi, ezagutu, ta daquizan leguez mundu zoro onetaco eroqueria, joan etorri, gora beraren barriac, ordu dau, gaztetasuneco maña ta ecandu charrac ichiteco, ta bere buruaz gomutatu, ta oartuteco. Baña gaztea dana, zori, pelligru, ta arriscu andian bici da. Eta orregaitic Davidec cirautsan Jangoicoari psal. 101. «Ez eguidazu deitu, Jauna, »neure egunen erdian». Ichi eguidazu arren zartutera, urdindutera, aguretutera, ta azqueneco urte betetara eldutera. Zartasuna, beste gauza ascqtaraco bere bai, baña guztiz bere emoten da, gaztetasuneco uts-eguiteac bete ta sendotuteco. Eta orretaraco orduan lengo odol bici bero erexeguiña otzitzen da; sosegua ta epetasuna etorten da; eta adimentu ta cenzunduna bada, etorquizunaz ta gueroacoaz gogoratzen asten da. Dan presonaric nasaiena ardura baguenac bere arratsean echeco atea ichi ta zarratuten ditu: erri andietan gaubaz demporaz genteac sartu ta atarteac ichiten dira: ardiac iluntzean arinago jaten dau: Cisneac iltera doianean bere soñua biciroago

eguiten dau. Alan daguiela presona zarrac, adierazoten dau San Pabloc hebr. 10. Ceimbatez icusten dozuen azquen eguna urreratuten jatzuela, aimbatez lasterrago abiatu, prestatu, estutu, ta arduratu zaitete. Gorde zaitete orduan naguitzetic, zabartzetic, ardua baguetasunetic. Bada orduan da mena, mina, azquen adina, ta pelligru guztien gañeco pelligrua. Eta celan aimbatic aimbatean ederrago dirian Jangoicoarentzat gaztetasuneco serbitzuac, eguiteac, ta obra onac, zartasunecoac baño: alan bestera, eguiten jacaz ezainago, itsusiago, ta gorrotogarriago zartasuneco uts eguiñac ta gaistaque-riac, gaztetasunecoac baño. Cerren zartzarocoac eztira jaquin ezaz, ezautu baguez, ta ignoranciaz eguiñac; ezpada maliciaz, nai izanaz, borondatez, ta gogoz, beguiac itsuturic leguez, eguiñac.

Ezta gai onetara deunguero eldu Espiritu Santuac diñoana eccle. 25. «Iru eraco becatu edo becatari gorrotatu ta icusi ecin dodaz »besten gañetic: eta dira, pobre soberbio (andigurea), aberats gu-»zurtia, eta zar zoro cenzun baguea, edo zar amorantea».

Dacuscun bada orain, ea cergaitic derichazan Jangoicoari deunguero iru becatu modu oneec; bada dirudi, ece badala oneec baño becatu andiagoric. Eta alan dirudi, podrea soberbio edo andiuste goitua izatea, dirudi becatu arina dala; eta gueiago dirudi zora-queria ta adimentuaren falta, malicia baño. Cerren pobrea cec soberbiatuco dau? Aberatsa bere guzurtia izatea, dirudi becatu arina dala; beintzat asco da andiagoric. Bada guizon zarra bere arrotu ta bere burua andizcatu ta alabetea, ta gazte demporaco zoraque-rietara biurtutea, guizonari guerta lequiquiona da; bago becatu andiagoric. Cergaitic bada, oneec onela izanic, diño orrez guztiaz, Espiritu Santuac iru becatu oneec gorrotatzen dituela? Ezta gach eranzutea.

Baldin iru eraco becatu onei beguiratzen badeutsegu campotic, gañetic, azaletic, badira euroc baño andiagoac, ta Jangoicoac bere gorrotoago dituenic. Baña baldin barrutic, mamitic artuten badogu, Espiritu Santuac onetan cer esan gura deuscun, idoroco dogu, mali- ciaz, premia bago, gulleriaz, bere nai-guraz, bideric ocañoric ta tentamendu bago eguiten dirian becatuac, diriala gaistoagoac, ezai- nagoac; eta onelacoac dira iru mueta onetaco becatuac, ceiñen gomutea orain eguiten dogun.

Probea, esquecoa guzurtia izatea, ezta ain miresteco: bada bea- rrac gauza asco eraguin leiz. Aberatsa bere soberbioa arroa ta andi- gurea izatea, oi dana da: bada eztaben leguez iñoren bearric, ta euquitea, ondasunac ugari, onec soberbiatu, anditu, axetu, arrotuten

dau. Bada presona gazte bat bere eguiteetan, ta joan etorrietan arina, eta zokoa izatea, ezta on, baña dirudi, guichi bat bada bere, adinac edadeac gaztetasunac estalpetuten dabela. Baña probeac ce bide dau soberbiatuteco? Aberatsac guzurtiai zateco? Presona zarrac gazte demporaco gira bira, ta zoraquerietara biurtuteco? Becatuoc, ta guztiz bere zartasunecoac ez dabe escuraric, achaquiatic, iguesbideric; eta ez edertzeco bere bideric; eta agaitic ditu ain gorroto Jangoicoac.

3. §.

Aldi baten laquetu eban Jangoicoac banatu ta apurtu leguiela arerioac Jerusalem Uri eder famatua; ichi ta permiti eutsen agaz gura eben guztia eguin leguiela. Eta celan Jangoicoac eztaben iñor iños castiguetan bide-baguez; emoten dau errazoia Jeremias Profetac, ea au cegatic eguin eban Jaunac, esanic: Jerem. 1. «Jerusalem »erri becatariac cituzan oñac lupetz loiz ciquinduric; eta etzan bere »finaz (azquenaz) gomutetano. Esan baleu leguez: oñac cituan loituric, lupezturic, ciquinduric, ta orregaitic galdu dot Erriau. Baña izanic oi dan gauza lurrean dabiltzen oñac loituric ibiltea; cer esan gura dau orrec? Baldin arpeguia euqui baleu loituric, dirudi errazoia eucala, eguin ebana eguiteco; baña oñac gaitic cer antsi da, ce ardura da, cer esan gura dau? Bada ori beragaitic diño, oñetaco loaia gaitic galdu zala: bada celan zartasuna da azqueneco adina, edadea, ta bicitzaren bazterra, marra, muga, ondarra; alan dira oñac bere gorputzaren azquena ta cabua. Eta alan oñetan loi izateac, esan gura dau, zartasunean zala loaia, ciquiña, gaisto oquerra; eta etzala bere azquenaz bere gomutatu, eta agaitic galdu zala. Cerren zartzaroan gaistoa dana, eta orduan bere salbamentuaz ta arimaz gomutetan eztana, gach dala galdu baga igues eguitea.

San Ciprianoc diño de 12 abusion. 2. «Celan arbola bat dan alperra, utsa, orri ta lorearen ondoan fruturic eztacarreanean; alan da guizona bere guizon alperra, balio guichicoa, bere gaztetasuneco lorea, berde edo ecetasuna igaro ezquero, eguite onen fruturic baga dagoana. Guizonac iños bere izatecoz, bear leuque oguei urteetan izan bicia, bizcorra, arina: ogueta amar urteetan indartsua, zala, sendoa: berroguetian cenzun ta adimentuduna: berrogueta amareetan diruduna, ondasunduna; eta iruroguetian debotoa, bertuoso, conciencia onecoa. Andic aurrera concienzaric eztabenaz, bere griña charrac eciten eztienez, bere gaistaquerietatic atzeratuten eztanaz, ez eguizu conturic euqui, euqui eguizu galdutzat. Eta euqui

eguizu galduagotzat, orduan barriro zaletu ta emoten bada gaista-querietara, ta becatuetara: azaz etsitu edo esperanza galdu eguizu: eztau gaur gueiago gauza onic eguingo.

Alacoac menazatu edo cemaituten ditu Jeremias Profeteac, verba estaldu batzuen azpian, esanic jerem. 6. «Ay gure zorigaistocoac: »galduac gara; eguin dau gureac; cerren acabetaco urrean dago »eguna; eguzquia beeratu da; ta guericea bere lucetuago da arra-»tsaldean». Adietan emoten da onegaz, galduac goazala, ez eguz-quiatic arrasteguiian gueriza andiagoa, ta luceagoa eguiten dabelaco; ezpada gure arratsaldean, zartzaroan, adina itzultzen ta beeratuten doianean, ta joacunean, orduan becatu eguitemo, ta biciteco nai-gurea gueitu ta lucetuten jaculaco, eta zarrago gaistoago eguiten garealaco, agaitic diño galduac gareala.

Ondo daquigu, Ceruan sartuco danac, ezabela equi bear beca-turic, orbanic, mancharic, chimurric, Ephes. 9. Baquigu, larga ta ichi bear diriala lenagotic ecandu ta oitura deungueac. Eta zuc gaztea ciriaciñoan (ciñanean) etzala orduan lecuric ez astiric penitencia eguitemo, ezgaistaqueric ichiteco, eta zartasunean falta baga, guz-tiac largaco cenducela. Bada orain an zara; aror non eldu zarean; zartu zara; ta orrez guztiaz iños baño barrurago sartuten zara becatuetan; etzara bapere obetu; len baxen gaistoago ta oquerrago eguiten zara. Ce gogo dozu bada? Certan zagoz? Ceren beguira zagoz? Zartasunaren? An zara. Epearen, demporaren? Bete da; cum-plitu da. Cumpli eguizu bada zuc bere ceure verbea, eta promesa, zartuten ciñianeco, emon cenduana.

Esango dozu, badet oraindiño beste epe bat beste asti bat, beste dempora, ta eraldi bat bere: eztira oraindo dempora guztiac igaro. Eguia da, esan nebala, zartzean onduco nintzala, orduraco zan lengo astia ta epea. Baña artu nei bigarren bat bere. Bada oraindiño zartu nasana gaitic, bici niteque gueiago bere. Eta alan azqueneco urtean, ilteco aurrean falta baga, falta ta uts guztiac atara ta beteco dodaz. Orduan neure verbac gordeco dodaz, promes guztiac beteco dodaz. Ordura artean ezta lecuric, ezta cer verbatu bear, ezta cer arduraric artu bear.

Au da presona zoro galduen contua; ta urrengo Capitulo edo Buruan aguirico dan leguez, azquen char bat equiteco señaleac ditu.

(Jarraituco da)

G U E R O C O G U E R O

(Jarraipena)

15. BURUA

Eriotzaco orduguiño becatuan egoteco gogoa dauquenaz.

1. §

Senecac diño epist. 27. «Il bitez zu baño len zure becatuac» Oneec lenetic, zu guero. Ez eguizuz eriotzara guiño zugaz equi Bada bestela pelligruan jarri cintequez, cerori illic, aec biciric guel-ditu eztitecen. Zartasunaraño becatuan dabillena, perill andian dabil; cer izango bada, zartu ezqueroz, andic achina, eriotzaco ordu guiño beti barrurago sartzen dala, beti alan dabillenez, ta ibilteco gogoa, asmoa, borondatea, ta ustea dabenaz?

Ez neunque esan gura, cein pelibru andiac dirian eriotzaco ordu atan, bada gura ez neunque iñori bildurduteco, icaratuteco, izututeco, larrituteco, esperanza ta icharomena galduteco, bideric emon gura. Baña ecin nengoque cerbait esan бага. Bada orduco esperantzac asco galduten ditu. Eta dacust, ece, nic orain emen emon neiquezan bildurtasunac baño, orduco pelligruaren barriric ez euquiteac, calte gueiago eguin leiquezala.

Baña lan onetan sartu baño len, gura neuque jaquin ceinquian gauza bat, eta da: Celan eguiazco penitencia dan, Jangoicoaren doia, ta mesede eguite bat, Jangoicoac berac nai dabenean emon leiena: alan eguiazco penitencia á, nos nai dan dala, eriotzaco azqueneco orduan bada bere, salvatzeco asco da. Eta alan salvatu zan Dimas Lapur santua bere azquen orduan, orduguiño becatuan egon, ta ibilli ezquero. Orainguiño bidezcoac gara, ta garean bitartean, igaro guintequez aurrera, baita biurtu bere atzera: eguin guiñei on, ta bai deunguero bere. Cerren borondatea, naia, gura izatea

libre gueure escuan dogu. Eta alan diño San Agustinec serm. 11 de Verb. Dni. «Ezta iñogaz etsitu edo desesperatu bear; ezta iñor »bere galdutzat equi bear, Jangoicoaren paciencia ta ontasunac »penitencia eguiteco ichadoten deutsen artean, mundu onetan dau- »quen artean». Beste lecu baten diño San Agustinec berac, de Eccles. dogmat. cap. 80. «Seguru daguigu, duda бага sinisten dogu, azque- »neco arnasan aurquituten danean bere, penitencia eguiazcoac »becatuac parcatuten dituela». Eta Jangoicoac berac diño Ecequiel Profetaren aotic cap. 13. «Ezteutso becatariari becatuac calteric »eguingo, becatutic urten ta jaguiten dan egunetic aurrera». Itzuli bedi becataria, biurtu bedi Jangoicoa gana, nai dala azqueneco orduan, nai acabaraco arnasan dagoanean, eta orduan bere enzuna izango da. Biciric dagoan artean, arnasea beragan dauquen bitar- tean, baldin oraindiño adimentua, cenzuna, burua on badauco, ezaugueran, gomutean, acorduan badago, aserretu ta etsituten ezpada, biotz biotzetic Jangoicoa gana biurtzen bada, badauco bere becatuen damu osoa; onela izaniz ez dau cer etsitu, ez dau desespera bear, eztau cer esperanzaric galdu bear, cergatic ce, eztago oraindiño orduan erremediatic campora.

Becatuen parcaciñoa erdetsiteco, eguin bear da penitencia: eta penitencia eguiteco, asco da punto bat, buru itzultze bat, begui ichi-idiguite baten bitartea, Jangoicoaren graziaz batera. Becatu mortalean bere zorigachez jausi dana, ecin salva liteteque penitencia eguin бага, au da, albadedi confesatu bear da, baña ecin confesatu bada, asco da salbetaco Contriciño eguiazco bat, eta da euquitea damu eta biotz min eguiazco bat, Jangoico ain ona ta maitegarria ofenditu dabelaco, proposituaz gurro aldaienean confesetaco: eta besteric ecin danean au da asco salbetaco. Erremedio au dauque ichasoan, bide bacar baten, edo sacerdoteric eztagoan beste edocein lecutan confesatu бага ilten dirianac; contriciño eguiazcoa, biotzeco damua ta dolorea. Au dabe asco, baldin bear dan leguez ifinten badabe damu oso au; baña au bere ezta ain erraz eguiten, celan batzuc uste daben: Jangoicoaren gracia, laguntza ta cia andiac bear dira acto contriciñooco oso eguiazco bat eguiteco; eta beragaitic izango da on, sarri contriciñozco eguicaiac eguitea; lenagotic atara oitu, ta ecandutea.

Penitencia oni, biotzezco damu oni, dolore oni dericha latinez *Contritio a verbo contero*, ceñec esan gura dau zatitzea, puscateza, samindutea; cergaitic ece becatuz arritu ta gogortu zan biotza, damuaz, doloreaz, erruquiaz ceatu, beraatu, ta zatitzen da; eta

Jangoicoaren laguntzaz euqui ta irabaci lei becatariric andienac demporaric laburrenean, ta instanteric chiquiensean. Cerren San Basilioc diñoan leguez Orat. 4 de penit. «Penitenciaren indarra, »ta balioa, borondatearen erabaguian dago, eta ez demporaren »lucetasunean». Alan diño San Agustinec bere, in Enchirid. cap. 6. «Penitencia eguitem, ezta aimeste beguiratu bear demporaren »neurria, celan dolorearena». Damu eguiazcoac, biotz biotzetic onduteac, garbai fin bero batec gueiago eguin lei dempora guichian, dolore nasai otz epelac dempora ascoan baño. Dolorea bear da neurtu ta consideratu, ta ez demporea. Au berau oraindiño adierazoten dau San Agustinec, esanic: serm. 67 de tempor. «Penitencia ezta ez urteen contuaz eguiazcoa ta valioa eguiten, ezpada biotz »barruco doloreaz, damuaz, erruquiaz, garbaiaz, atsecabeaz, ta »minaz».

Celan becatua arimetic quenduteco, ta atarateco, gauza bi bear dirian, bata, Jangoicoaren aldetic, aren gracia ta laguntza; ta bestea guretic, gure naia, gura izatea, ta borondatea; eta gauza guztic, gure aldetic bear dirianac bere, ceintzuc Jgoac lagundu бага ecin eguin guiñeiz; alan Jangoicoac bere gracia emotea, guc gracian artutea, ata onezaz batean becatua quendutera prestatutea, eguin ditequete laburqui, eriotzaco azqueneco cabuan bere. Bada becatu eguitemco asco dan leguez istante bat, asti dempora guichi bat, borondatezco gura izate bat: onela asco izango da, becatu a bere erremediatezco bere puntu bat, istante bat, gogoz beste aldera itzultze bat, ta irmetazunaz Jangoicoa gaitic becatua larga ta ichite bat. Cerren misericordiosoago, ta erruquiorra da Jangoicoa, justiciatia baño: parcatzera prestago, macurtuago dago, castiguetara baño. Onela bada, eriotzaco cabuan, azqueneco orduan bere, eguin lei Jangoicoaren laguntzaz batean eguiazco penitencia, ta erdetsi becatuen parcaciñoa. Au eguia da, ta eguia onetan eztago dudaric, bada ezpadaric.

2. §

Bai baña bada duda, ta duda andia, ea azqueneco ordu atan eguiazco penitenciaric, bear dan damuric izango dabenez becatariac? Autortuten deutsut, euqui leiela orduan bere. Baña contua da, ea izango dabenez. Eta ezta munduan, eriotzaco orduguño becatuetan dagoanaren Salbaciñoaz, dudatuten eztabenic, segurutasunic emoten dabenic. Lenago bai Escritura Santa ta Elessaco Doctore

jaquintsu guztiac ain estu ta bildurquiro verba eguiten dabe orduco penitenciaz, ece dirudi aen esatez ta ustez ezta la bat bere salbetan, ordura artean becatuan iraun dabenetatic.

San Mateo Evangelistac diño 14. «Erregutu eguizue, eztedilla »zuen iguesa jazo neguan, edo zapatuan, cein orduan zan Domeca». Cergaitic ce celan neguan dirian euriac, laprasturac, loiac, ta lupepetzac, ezta ona bidean ibilteco. Eta Jaiegunean bere eragotziric egoan bide luceac ibiltea, urrin joatea. Bada eriotzaco ordua da negua, ta jaia. Da negua, guztia dagoalaco penaz nequez, eguitecoz betea. Da jaia, orduan lan bearrac ichi bear dirialaco, ta astegunetaco nequetaric atseguindu, ta aste guztico eguite onez gozatu. Beraz onela len bear da arerio gaistoen escuetatic igues eguin, ta ez orduguiño egon, ta lucetu.

Soñeco janciera barriac Pazcoaraco eguin gura dituenac, lenagotic bear dau prestatzen asi, lenagotic bear dau oiala ecarri, neurria artu ta jostera emon. Zoraqueria andia liteque gox bera guiño, dendariari deitu baga, ta beste gauzac zucendu, maneatu ta abiatu baga egotea. Bada eroqueria andiagoa da, eriotzaco orduraño arimearen bicitzeaz ez conturic euquitea, ta uste zoro utsa euquitea ordu larri estu bildurgarri atan, ain dempora laburrean prestatu, ta apainduco dala. Agatic Alexandro andiac bota eban Soldadu bat bere laguntzatic; cerren arerioac urreratu cirianean, pelea asi bear zanean, asi zan armac garbitzen ta prestatzen.

Dempora estua, ta cereguin andicoa da eriotzaco dempora: gach da orduan eguiazco penitencia eguitea ta izatea, guztiz bere len debociñoan ecandutu eztanerentzat, edo ordura artean beti gaistoa izan danarentzat.

Eta celan dan gach, errazoi asco gaz ontzatu edo prabatu lei. Lenengoa: orduan munduco eguitecoac, cereguiñac, zor-artzecoac, artu-emonac, seme alabac, seiñac, ondocoac, ta guztiac baño gueiago gaissotasunac berac, orduco doloreac neque penac ta minaz eragotzgarri andiac ifinico deutsuez, nastu, samindu, zorabiatuco zaitue; ceri lotu eztaquizula, ceure buruaz ta eguin-bideaz azturic iminico zaitue.

Sucar edo calentura andi bategaz, inca edo alboco min bici andi bategaz, edo beste gaissotasun andi bategaz minduric zagozanean, dolore ac beraz emoten deutse cereguiñic asco, ezteutsu bestetan pensetaco bere astiric emoten.

Cer izando da bada, dolore guztien gañeco doloreac, arima gorputzetic aterateco asco danac, eriotzeac artzen zaituenean? Ce

valentia fanfarrerria ta gauza andi uste dozu eguitea orduan? Eguiazco penitencia izanic ain gauza andia, eguitecotsua, ta osasundunari bere lanic ta cereguinic asco emoten deutsana, gura dozu zuc danic demporaric estueneraco, gacheneraco, gaisoric zagozanaco, bai ta eriotzeco azquen orduraco lucetu?

Orretan adietan emoten dozu, eztozula iñorbere penitenciaric eguin gura. Bada Osasuna dozunean, aala dozunean, eztozu eguiten. Alan diño Doctore batec Hugo de sacram. p. 4. c. 5. Agaitic diño San Agustinec serm. 17. ad frat. in erem. «Bacochac bear dau »ceimbat lasterren biurtu ta urtu Jangoicoagana al daguienean: »Cerren al dabenean gura eztabenac, gura dabenean eztau al izango». Beintzat ifinten da ez izateco pelligruan.

Bada onela len bait len prestatu ta abiatu bear da; bada bestela gach izango da, eriotzaco orduan gaisotasunaz ta minaz astunduric, ganorabagueturic ta adore baga zagozanean, penitencia eguitea, bear dan gogo ta berotasunaz Jancoigoana biurtzea, ta emotea. Cerren orduan, dana dala, gaisotasunac emongo deutsu eguitecoric asco.

3. §

Orrezaz gueiago, gach izango da eriotzaco orduan, bear dan bidean penitencia eguitea. Cergaitic ce penitenciac, eta beste edocein obra onac bere, eguiazcoa ta baliocoa izateco, eguin bear da gogoz amarez, bonrondatez, onez ta libertadeaz, eta ez premiaturic, ecin bestez, edo bildurrez. Eta barriz azquen orduco penitenciac dirudi borondatearen contracoa, ecin gueiagocoa, nai ta nai ez eguina ta ez bear dan lacoa, ta ez bear dan leguezco librea ta borondatezcoa. Alan diño San Agustinec serm. 57 de tempor. «Gaissoaren »penitencia penitencia gaissoa da: bildur nas il dedin, iltean baño »eguiten ezтана».

Eta David Santuac diñonez psal. 6. «Ezta iñorbere eriotzaco »orduan Jangoicoaz gogoratzen». Baña cer esan gura dau verba eguicune onec, «eztala iñor eriotzan Jangoicoaz gogoratu ta gomutatzen?». Bada gu orduco esperanzac bici gaitu: ta esperanza onegaz eztozu orduguño gaistaqueria bano eguiten: eztozu orduraño Jangoicoaren acorduric gomuteric. Baña orduan danic gaistoenc bere dira concienciaco gauzai beguiratzen, bateri ta besteari parquescoa, ta beste gauza guztiac ichiric, al guztiac Jangoicoagan pensetan.

Au onela izanic celan diteque eguia Erregue Davidec diñoana

«eztela iñor eriotzan Jangoicoaz gomutatzen?». Ezta gach eran-zutea. Cergaitic ce, bataz, len esan dan leguez, orduan gaissotasunac berac, gorputzeco gachac emoten deutso bacochari eguite-coric asco: eta barriz bestea, cerren pelligrua dan, orduco gomutazea ta gogoratutea, gomutatzen bada bere, ez gomutatzea leguez, bildurrezcoa, ta nai ta naiezcoa izango da, ta ez beardan leguezcoa. Bada San Agustinec diñonez serm. 10. de Sanct. «Bici izan dan »artean Jangoicoaz azturic egon danac, mereci dau, bera bere »buruaz aztu dedin iltean»; eta gomutetan bada bere, ac gomuteac eztaguion ecer balio. Eta irudi bere bau ezteutsela ecer baliatzen bada gueienetan alacoac igues eguiten dabenean gaissotasunetic, lenagoco becatuetara biurtzen oi da.

Onelacoaz verba eguiten dabela David Erregueac diño psal. 65. «ceure bertutearen ascotasunean guzurra esango deutsue ceure »arerioac». Cer esan gure dau esaquera onegaz? Ara, irudintza oneecaz adituco dozue. Zaldun bit alcarren artean areriotasuna, gorrotoa, icusi ecina dabenean, ta alcar desafiaturic, ta peleaco lecura deituric, comunqui sendoenac ta indartsuenac goiartuten dau bestea, azpiratuten dau, lurrera botaten dau, oñazpituten dau, ta ezpateaz an bertan igaro gura dau. Orduan lurrean datzanac, icurisic bere burua ta bicitzea ilteco zorian, pelligruan, ta estura andian, dirautso bere arerioari: ai Jauna, erregutzen deutsuc arren bada parcatu daguidazula, bicitzea quendu eztaquidazula, euqui daguizula nire erruquia.

Orainche dazaut, zugaz deunguero eguin dodala, uts eguin dodala, dollorqueriaz portatu nasala; baña verbea emoten deutsut, emendic aurrera zure servitzaria izango nasala. Onela humiltasunaz verba eguiten deutso; onela erregututen deutso. Eta besteari ustezco erregu erruquigarrioc enzunic, biotza austen jaco, erruquitzen jaco, parcatuten deutso, ichiten deutso jaguitera. Baña jagui ta bertatic, emon dituen promesaz, ta eguin jacan mesedeaz contu guichi eguinic, bere lengo gorrotora, ta ereriotasunera biurtzen da. Onelacoari bere arerioaren indarrac, nagusitasunac, ta gueiago al izateac guzurra esan eraguin deutso, ta promesarazo cumplintzen eztabena. Bada orregaitic diño David :«ceure vertutearen ascotasunean guzurra »esango deutsue ceure arerioac».

Alan gaisso batec bere gaissotasunean, ta marinalac ichasoco ecachetan estu estuan dabilzenezan, promes asco eder eguiten dabe, santutu ondu ta obetuco gogoa artzen dabe, debociño vici eguiazco bat eracusten dabe. Baña au guztiau bildurrez eguiten daben leguez,

gaissotasuna, ecacha, esturea, pelligrua igaroten danean, joan zan aen devociñoa, ausi cirian aen esquentzac; ta deunguego dana andic ara len baño gaistoago eguiten dira. Onelacoai gaissotasunaren, ta pelligruaren indarrac guzurra essa erazoten deutse, ta promesa erazo cumplitzen eztabena.

Carcelan edo Presondeguian dagoanac egui ten daben ordenuac ta testamentuac, eztabela ecer valio, dio legueac. ff. de eo qui metu. Alan bada, eztabe asco valioco gaissotasunean, ta eriotzaren carcelan ta esturan dagoanac gura ta gurez ecin gueiagoan, azalezco nai bategaz eguiten dituzan promesac ta penitenciac bure. Cerren oneec guztioac dirudie diriala borondate baga eguiñac, ta ez amorioz ta biotzec.

4. §

Antioco Erregue gaistoa gaitic diño Escritura Santeac 2, Macab., eriotzaco ordura eldu zanean, damu andi bat eracutsi ebalá, promesa ta esquentza eder asco eguin cituala, aimbat ece cirudian santu bat bere verbetan; bada Santu balitzan leguez, ciñoan beste gauza ascoren artean: «justua ta errazoizcoa da Jangoicoaren men»dearen azpian egotea; eta guizonac Jangoicoaz bardin bere burua »ez euquitea».

Eta orrez guztiac, onela verbatuten bazan bere, diño Escritura santa berac lecu berean: «Gaisto au erreguca egocan Jangoicoaren, baña alperric, bada ez egoan parcamena erdetsiteco demporan». Cerren erregu oc, ta Jangoicoaz gogoratute au eriotzaren bildurrac eraguin ta erasoten eutsazan. Onen ganean diño Soto jaquindunac 4. sentent. d. 15. q. 3 a. 6. «Ez eban Antioco Erregueac parcamenduric »erdetsi, cergaitic ce ez eban bear zan demporan penitenciaric eguin. »Baña ac bere azquenean eguin eban abiatzea ta penitenciareren irudi»pena ifinten jacu gueure beguien aurrean adibidetzat ta espillutzat: »jaquin daguigun, gaissotasunaren ta eriotzaren estutasunetic sortzen »dan penitencia, ascotan dala utsa, alperra, guzurtia, ta balio gui»chicoa». Dacutsunean bere dempora guztian gaistoa izan dan bat, gaissotu danean, eta ia iltera doianean, asten dala batari ta besteari parquesca, bacochari berea biurtzen; bere ondasunac zatitzen, eta arrausi andi batzucac, beguiac Cerura irulten Jangoicoari esquentzen, ez eguizu ez orregaitic uste izan, seguru ta ciur ciur dabela alacoac bere salvaciñoa. Lenagotic lenagotic gaissotu baña len, ta eriotzaco estura baño len, bear da larga becatua, ta gauza onetara emon. Bada bestela, gaissotu ezquerozco debociñoan eztago cer fiatu, ez

da segurantzaric. Eriotzaco debociñoa gueienetan eriotzaren bildurretic erne, jaio, sortu, ta elduten da, ta ez Jangoicoaren maitetasunetic. Gaisсотu ta chartu ezpaciña lengo otzaran echaguntzan, ta bici lecuan egongo cinian.

Baldin lenagotic, gaisсотu baño len, becatua echiten badozu, gogo ona artzen bozu, ta al baitenez ceure lenagoco uts eguiteac sendatzen zabiltzanean, eriotzeac artzen bazaitu, jaquin eguizu orduan, munduco becatariric andiena izan bazara bere, salbatzeco bidean zagozala, ta salbatzeco esperanza andi bat euqui ciñaiquela.

Baña bestela, Jangoicoac gorde zaizala, becatuan ta becatu eguiteco gogoan ta borondatean zabiltzala, ceure azqueneco gaisсотasunac idoroten bazaitu. Bada baldin onelaco egoeran arkitzen bazaitu, pelligruzcoa da, zure ondorengo confesetea, erruquimenduac, debociñoac, ta eguiten dozuzan beste onelaco eguicaiac bere, guztiz guichi balio eztaguien, indar guichicoac izan ez titecen.

Eztot neure burutic verba eguiten: alan diño San Agustín batec homil. 41, de vera et fals. penit. «Osasuna dabela, bere becatuac» confesatu, ta penitencia eguiten dabena, eta andic aurrera ondo »bizi dana, ondo ta seguru urteten dau emendic. Baña bere azque»neraco, ta azqueneco gaisсотasuneraco gauza onec eguitera icha»doten dabena, ez nas seguru, ez nago ciur, ea ondo ta seguru urteten »dabenez. Seguru nagoanean, esaten dot seguru nagoala; eta ezna»sanean, ez nasala. Esan nei orduan bere eguin leiela penitencia, »baña ecin emon nei ciurtasunic. Eztiñot condenatuco dala; eta »ez salvatuco dala bere. Ez nas fiatuten, ez nago seguru, eztaquit». Onela verba eguiten dau San Agustinec. Eta oraindiño esaten dau gueiago bere. Nazu, diño dudatic urten? Gurozu seguruan jocatu? »Eguizu penitencia sendo zagozanean; ichi eguizu becatua larga »al dozunean. Bada bestela, baldin zuc eguin gura badozu penitencia gaisсорic zagozanean iltera zoazanean; becatua bere ichiten badozu ecin eguin dozunean; eztozuz zuc orduan ichiten becatuac, ezpada becatuac « zu ichiten zaituce».

Ce esquer edo merecimendu uste dozu izango dozula, ia ecin gueiago ciñeian ta iltera zoazanean; tralu gaistoac ichiteaz, batari ta besteari ceure ondasunac ichiteaz ta zatitzeaz? Bada ecin eroan daiquezuz Baldin gauza on guzti orreec eguin bacenduz osasuna cendunean, ta ceure burua alan oneraco cein gaistoraco ceure nairan cendunean, dirudi indar gueiago euqui ebela, baliosoagoac izan ciriala, segurutasun andi bat emon eutsuela, ta zugaz ondo joango zala. Baña ceure azquen ondarrean, ia ecin gueiago iraun

ciñeuela icusiric, ta estuturic eguiten dozun obra onean ta penitencian, ezta cer lar fiatu. Bada pelligru da, orduco on a ta penitencia izan eztidin bear litequen cindoa ta eguiazcoa.

Ezpedi bada iñor egon penitenciaric eguin бага, ta becatuac ichi бага ecin daiquean dempora guiño: eguin begui bacoachac berari dagocana bere borondatearen jabe dan artean, demporaz, orduz, ta gox. Bada San Agustinec diñoanez de vera et fals. penit. «Asco» enganatu ditu arrasteguico erruquimenduac, penitencia belucoac, »damu beranducorrac».

Arbola batzuc dagoz udaren azquenean, demporatic campora asten dirianac loratuten, edo bigarrenez loratzen. Baña lora aetatic guichi loratu ta guelditzen oi dira: guichi eldu eransi, oratu ta frutatuten dira: noc celan eztaquiela igartu, cimeldu, ta galdu oi dira. Alan bada dira bere vicitzaren azquenean, gaisotasunean, ta iltean deseo onez betetzen asten dirianac bere. Orduco deseoac, nai izateac, gurariac neguco lorac dira, dempora charrecoac, artu oratu eransi bagueac, fruturic eztacardenac, deseo bacar utsetan igartu, macaldu, ta amatetan dirianac.

5. §

Faraon Erregueac Israeleco semeen atzean, eurac ilteco gogoaz, joan zanean, icusiric urac beragana cetozela, esan eban exod. 14. «Igues eguin daguigun, biurtu gaitez an atzera, eztaguigun gura» dogunic, cerren Jangoicoa beuren aldetic dabe gendeoc». Abiatu zan bada atzera, emon eban iguesari, baña alperric, berandu gomutatu zan: faraon arin, agudo, prest ebillan, baña urac lasterrago: an bere lagun guztiacaz ito, ta ondatu zan. Alan jazoten jaque badagueienetan gueienai, eriotzaco orduan euren gaistaquerietatic atzera biurtu, ta igues eguin gura dabenai. Abiatu ta asten dira, eguiten dituez aleguin batzuc, baña ez asco, ez bear dirianac, ezpada otz epelac, argal erbalac, eta onela artzen ditue eriotzaco ur corrontac.

Joab eta Abner Capitai biac guerra andi bat cerebillen alcarren artean. Eta azquenean, icusiric Abnerec deunguero joacoala, venzutu urrean zala, esan eutsan Joab bere arerioari 2 Reg. 2. «Cer da au» Joab Capitai famaduna? Ceren billa, ta cer eguiteco gogo ta asmo »artu dozu? Acabatu gura ete nozu? Asco eguin dozu, ni baño guei ago »zara, ichi eguidazu bicitzea». Orduan eranzun eutsan Joab-ec: «Eguiaz dirautsut, ece baldin goxean verba eguin baceustan, gentea

»zabalduco zala, baquean guztia gueldituco zala, ta enzuna izango ciniala». Esan baleutso leguez: Eta cer? eguin guztian orain artean ene contra ibilli zara, atan ceure soldaduac, ceure indarrac, al, ta asmo guztiac emon dozuz; eta guero orain arratsaldean ia artua zagozanean, gueiago ecin dozunean, gura dozu baquetu ta adisquidetu? Bada ez, ez, belu da, berandu da, ezta orain dempora, alperric verba eguiten dozu; orain ene aldia da, len zurea zan leguez. Orra emen non dozun arguiro adierazoric, becatari bati bere vicitza guztian becatuetan, Jangoicoaren contra guerran ibilliric, eriotzaco orduan, ia jausi danean, Jangoicoaz guertatzen jacona.

Alacoari, ta alacori esango deutse Jangoicoac, Abimelec Erreguari, ta beragaz cirian lagunai Ysac Patriarcac edo Aitaurrenac esan eutseena genes. 26. «Cetara etorri zara orain nigana, len icusi oecinic, gorraturic, ta zuganic botaric erabilli dozun guizon bate»gana?». Alangoiai esango deutse, Evangelioco bost Virgiña nagui alperrai esan jaquena Math. 25. «Zoace, quendu zaitece ortic, etzai»tuedaz ezagututen: ichi da atea; ezta idiguiteric; berandu zatoce »ta ordu charrean». Alacoai esango deutse: zuec al izan dozuenean, etzenduen onic eguin gura izan, cegaitic bada orain ecin dozunean, nic zuei jaramon deutsuet? Azquenez esango deutse: Non dira orainguiño serbitu dozuezan Jaunac, Ugazabac, Nagusiac, Jabeac? Maitetu dozuezan becatuac, atseguintasunac, olgurac, ta gaistakeriac? Deut. 32 «Zoace aetara, aec lagundu daiezuela», ta ichi naguizue ni orain bere, orainguiño ichi, oztu, oñazpitu, despreciatu nozuen leguez. Compon zaitece, balia zaitece aezaz. Zuec len eguiten ceusten barre ta burla, alan bada aldiz nic bere orain eguiten dot zuecaz. «Zuen eriotzan barre eguingo dot».

Onela esango deutse, eriotzaco orduguiño becatuetan ibilliric, ordu atan euren becatuac erremediatu gura dituezanai penitencia guzurti bategaz. Eta errazoiiaz onela esango deutse: bada orduan gura ta gurez ta ecin bestez datoz atara; eta nai ta naiezco eguite onac guztiz guichi balio dabe.

Onelacoac gura dabe bici dirañ, Deabrua serbietan egon; guero barriz ilteracoan Jangoiagana aldatu. Baña ori da leguearen contra: cerren Legueac diño leg. si plures in ff. nov. lib. 5. Arbola bat bere dempora guztian, bere ondo ta sustraiz zure ortuan edo lurrean egon dana, azquenean besteren ortu edo lurrera macurtua gaitic; eta ebaguiten dabenean, besteren lur artara jausia gaitic, zurea izango dala, ta ez jausiric datzaneco lurreco Jabearena. Alan bici dan artean deabruaren servitzuan sustraiac eguinic egon dana bere,

izan daroa gueienetan deabruarena, ta ez Jangoicoarena orduan beragana macurtutea gaitic.

Eta arech bat zutic eta oñean dagoanean, macurturic dagoan aldera jausi oi dan leguez ebaguiten dabenean: alan zu bere bici zarean artean, nora zagozan macurtua, ara jausico zara ilten zareanean. Eztozu bada, uste izan bear, ez jatzu iruditu bear, baldin bicitzan, sendo, indartsun, ta osasunaz zagozanean, ezquerrera macurtua ta alderditua bazagoz, guero gaissotasunean, ta eriotzan, escoatara biurtu, jarri macurtu, ta zuzenduco zareala. Bicitzeari darraio eriotzeac: nolaco bicitza, alaco eriotza.

Ur guztiaç urteten dabe ichasotic. Iturriac, erretenac, errecac, ibai guztiaç dauque ama bat. Baña orrez guztiaç, ur aetatic batzuc dira gaciaç, guesalac, beste batzuc gazac: batzuc gogor astunac, beste batzuc bigun arinac. Eta errazoia da, cergaitic ce, celacoa dan lurra nondic igarotzen dan ura, alacoa gustua oratuten jaco urari. Lurrac gozotasuna, edo a beguetasuna emoten deutso. Lurrac ondu, edo deunguetuten dau. Alan eriotzea bere, celan bicitzatic igarotzen dan, bicitzeac ondu, edo gaistotuten dau. Celacoa dan eoten dan euna, miesea, ta oiala, alacoa izango da oialaren albiña, ertza, ta cabuco altsiac bere. Bada onela, celangoa dan bicitza, alangoa izango da bardin bicitzaren ertza, marra, bazterra, azquena, ondoa, ta cabua, cein dan eriotzea. Ondo bici dana, ondo il daroa: deunguero bici dana, deunguero il oi da.

6. §.

Jazo diteque, guertu ta icusi diteque Jangoicoaren secretu estalduz, ta ordenamendu veneragarritz, ondo bici izan dana deunguero iltea, azquenean becatuari lecu emon ta galtzera etortea; ontzi bat orduguiño ondo ibilliric, Portuan sartzean galduten dan, leguez. Bai ta guerta diteque, bere bicitza guztian gaistoa izan dana, azquenean ondu ta salbetea, Dimas Lapur Santua leguez. Baña onelacoric orainguiño guichitan jazo da, eta menturaz ezta secula guertatuco. Gueienetan edo beti ondo bici dana, ondo ilten da; eta deunguero bici izan dana, donguero ilten da. Au da bide arteza, erreala, zucena, ta segurua. Beste guztiaç dira bide cearrac, estuac, gachac, ondamediç, galdugarriac, utscorrac, laban laprastgarriac, ta pelligruz beteac.

San Agustiñec diño de discipl. Christian. unic. «Deunguero iltea»ren bildur zara, ta ez deunguero bicitearena. Bada ecin deunguero il

«leiteque, ondo bici izan dana». Eta jaquiteco au alan dala, bago señale andi bat. Bada bacocho bere osasunean dagoanean cetan daucan gogo, atan oi dau, ta azaz verba egin oi dau gaisotasunean ta eriotzaracoan bere: atan idoroten da amesetan ta buru-caletan bere: au da asco adietan emoteco, bici dan leguez, il bere eguiten dala. San Pabloc diño galat, 6. «Guizonac cer ereiten daben, a bera «bilduco dau» .Eta itanduten dau San Mateo Evangelariac cap. 7. «Ete da iñor arancetatic matsac, edo elorrietatic (tribulis) icoric »bilduten dabenic?»). Bici izan dan artean gaistaqueria zabalduten ta ereinten ibilli danac, guero barriz bere azquenean santu bat leguez ill uste dabenac, arancetatic matsac, ta arretatic icoac, gaistaquerietatic on eder gozoac bildu ta artu gura ditu: ecin datequen gauza a deseatu ta gura dau.

Bere dempora guztian galduric, ta bidea uts eguinic ibirillic, eriotzaco orduan, ilunduten asten danean, bide onera, artecera, zucenera biurtuco dala uste dabenac, uts eguiten dau. Len bear da, len. Cergaitic ce, eriotzaco ordua, ordu iluna, itsala, añotsua, gueriztua, nastua, ta ecachez betea da. Ezta ichasoco ecachic ontzico Capitai bati lan ardura, bildur, ta cereguin gueiago emoten deutsanic. Orduan len erraza zana bere gacha, ta nequetsua eguiten jaco. Ontzia ichaso zabalean dempora ederraz erara dabil, alde batera ta bestera, or-emen, ara ta ona erraz timoiaz (lemaz) itsuli gira bira erabilten da, gobernatzen da. Baña bazterra, marrara, costara jo ezquero, ezta gobernatzeric, ei eta nola nai abiatzeric, ez maneatuteric. Demporea argui dagoan artean, edade edo adin onean ta osasunean, ontzia ichasoan eguraldi onaz leguez ceure gogo onean zagozan artean, escuai eraguin egueizu, abia zaite, orduan lastertu maneatu, ta estutu zaite. Bada bestela, eguraldi charrac, gaisso-tasuneco minac, ta eriotzaco gachac ta ecachac artu ezquero, costara, bicitzaren bazterrera, eriotzea urtu ezquero, galdua zara, eguin da zurea, miraria bat izango da zu salbetea.

Ichi eguizu bada arren burutic, buruan darabiltzun zoraqueria ori, egunetic egunera, guerotic guerora, eriotzaguiño lucetuz ta epe artuz, orduan erremediatico zarealaco uste utsaz, orduguño becatuetan egote ori. Bada ondo daquizu each andi batez, costaco achetera jotera doian ontzi cargatua, ez dala pelligru бага, lenago bai galdutzat daucazu alaco ontzia. Alan euqui eguizu bada galdutzat zuc bere ceure burua, becatuz beteric, ta astunduric, eriotzaco costara jotera zoazanean: beti beti guero ondu ta obetuteco zareala diñozunean: eta becatu eguiteco gogoaz, usteaz, ta boron-

dateaz zagozala, eriotzaco azquenac aurquituten zaituanean. Cergaitic ce, artara ezquero guichi dira ondo libratuten dirianac, galdu ta ondatu baga igues eguiten dabenac.

Bada onela, orain badozu Osasuna, indarra, cenzena, adimentua ta ceure burua ceure escuan: Orain ezpazara oraindiño gaisotu, ez eriotzaco esturan jarri: Orain bazagoz libre, eta gura badozu ondo edo deunguero eguin ciñaien demporan: Orain bada. Orain, men menea jarri baga, gachac nastu, ta artu baño len, gaisotasuna jaundu ta jabetu baño len, eguizuz guero eguitecoa gogoa dozuzan gauza onac. Eta orain diñot, cerren celan orain eguiten dozun gutia, gaisotu baga, eriotzaco esturan itini baga, ta iñoc beartu baga, eraz gustoz borondatez eguiten dozu: Ori izango da gauza andia, estimatua, indartsua, eraguillea, baliocoa, Jangoicoari eder erechico jacana, ta merecimendu andia azquenean Ceruco gloria ta betico zorientasunac erdetsiteco.

(Jarraituco da)